

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд за придобиване
на образователна и научна степен „Доктор”
от проф.д-р. Николай Начев

Шуменски Университет „Епископ Константин Преславски“

Научна област: **4. Природни науки, математика и информатика;**

Професионално направление: **4.3. Биологични науки**

Научна специалност: Биологически науки (Зоология –Зоология на гръбначните животни)

Университет: **СУ „Св. Климент Охридски”, Биологически факултет**

Катедра: Зоология и антропология

Заглавие на дисертацията: „Пространствено разпределение и популационна екология на ливадния гушер в планински местообитания.“

Име на дисертанта: маг. Стелияна Георгиева Попова

Научни ръководители: Доц. д-р Диана Златанова

Да послужи пред: **Научното жури по конкурс**

Актуалност на проблема

Дисертацията е фокусирана върху изследванията на биологията на един изключително широко разпространен вид гушер. Ливадният гушер (*L. agilis*), обект на този труд, се среща както в относително лесно достъпни така и в по-изолирани местообитания намиращи се на относително голяма надморска височина. Върху биологията и екологията на единия подвид ливадни гущери срещащи се в България (*L. agilis chersonensis*) бе изработен дисертационен труд преди малко повече от пет години на който бях рецензент. Подвидът *L. agilis chersonensis* може да бъде открит на по-малка надморска височина, което може би обуславя по-лесното наблюдение и по-удобната работа с него. За този подвид съществуват актуални данни относно половия диморфизъм, фолидозни особености и морфометрични изследвания, като трябва да бъде отбелязано, че проучванията са съсредоточени върху западните български популации.

Другия подвид - *L. a. bosnica* обитава региони с надморска височина над 1000 м. (рядко по-малко), ендемит е за Балканския полуостров и до момента данните за него са свързани предимно с установяване на присъствието му в определени географски

региони. Задълбочени изследвания относно екологията, екоморфологията и хабитатните предпочитания на вида не са провеждани за българските популации. За таксономичната принадлежност на този подвид се водят актуални дискусии и неговия статус не е окончателно определен. С оглед на това, че до момента *L. a. bosnica* се разглежда като част от вида *L. agilis*, придобиването на данни относно биологията и екологията на този таксон ще имат отношение към мениджмънта на един от видовете с най-широк ареал сред лацертидните гущери.

1. Характеристика на дисертационния труд

Дисертацията е построена по класическа схема характерна за научното звено където ще бъде защитена. Текстът е разделен на девет основни части включително приложенията, като в глава шест и седем са синтезирани изводите и приносите на дисертационния труд. Приложен е и реферат на дисертацията. Основния текстови модул е с обем малко над 100 страници и към него са приложени 24 таблици, 15 фигури, както и литературен списък включващ 164 заглавия. Приложена е и подробна информация относно финансирането на дейностите по изследването.

2. Познаване на проблематиката от докторанта

С оглед на моите сведения относно литературните данни за изследвания вид, мога да преценя, че цялата научна литература отнасяща се до българските популации на вида е била събрана, анализирана и цитирана в дисертацията на маг. Попова. Ливадния гущер е вид с много голям ареал и за него са събирани данни в много държави и публикувани на много езици. Със сигурност относно вида е създадена и много апокрифна литература която е практически недостъпна поради различни фактори. За целите на дисертационния труд са обработени текстове на над четири езика, като данните публикувани на английски език в списания с нормална достъпност са представени във въвеждащите глави и в дискуссионните секции. В този дискурс трябва да отбележа, че познанията по славянски езици на кандидатката са помогнали в голяма степен да се запознае с някои аспекти от биологията и данни за вида, които биха били трудно достъпни например за западни изследователи.

3. Организация и методика на изследването

Поради класическия си характер на композицията, дисертационния труд не позволява максимална подреденост на описанието на методиките които са използвани и

приложени. При всички положения това не е слабост на дисертацията а е предиспозирано условие, което явно не е било възможно да бъде заобиколено. Всъщност методите са добре описани и до колкото мога да преценя съответстват на целта и задачите на изследването. През последните години се наблюдава нещо като обща концепция на теренните изследвания в българската херпетология и използваните методи имат сходни черти. Особено ясно тази тенденция се наблюдава при защитените дисертациите посветени на херпетологична тематика от последното десетилетие. Според мен избраните методи напълно съответстват на „духа“ на съвременното поколение млади специалисти, като имам резерви само към избора за методика за добиване на термични данни.

4. Приноси на дисертационния труд

Изводите са разписани в подходящ стил и са подредени по удобен за ползване начин. Формулирането на приносите в седма глава е направено коректно и в унисон с научната традиция в България.

5. Публикации по темата на дисертационния труд

По дисертацията са изработени две публикации, като едната статия е реализирана в списание с импакт фактор, а другата е в сборник от конференция „Климентови дни“ (2019) - годишник на Софийския университет, който придобива все по-голяма популярност като платформа за публикуване сред младите докторанти. Маг. Попова е представила научната си дейност на два научни форума. Следва да бъде специално подчертано, че в дисертацията се съдържа информация която може да залегне в още една висококачествена публикация.

Нямам въпроси или забележки към докторанта понеже всички негативи свързани с трудната навигация в текста произтичат от формата на подредба изискана от вътрешния правилник.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертацията се явява оригинален труд на маг. Попова и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ „Кл. Охридски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват

на специфичните изисквания на Биологическия факултет, приети във връзка с Правилника на СУ за приложение на ЗРАСРБ.

Докторантът е успял да изработи висококачествен продукт, като внимателно са прецизирани обема и съдържанието на дисертацията. Аз лично считам това за голямо достойнство на този труд. Друга несъмнено отличителна характеристика е отличното качество на илюстрациите приложени към текста. Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Маг. Стелияна Георгиева Попова по научна специалност Зоология на гръбначните животни.

03.12.2020 г.

Изготвил становището:

Проф. д-р. Николай Начев